

ZSIDÓ UJSÁG

A magyar orth. zsidóság hetilapja.

Megjelenik hetenkint egyszer.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VII., SIP-UTCA 10.
TELEFON: József 425-90.

ALAPITOTTA:
GROSZBERG LIPÓT לייפא

ELŐFIZETÉSI DÍJ: 1 EVRE P 20.—
P 10.—
KÜLFÖLDRE " " P 22.—
Postaschequekontó-szám: 50.791.

Ujabb templomrombolások Erdélyben

— Tudósítás a 4. oldalon —

28/589

Az új hercegprimás installációja és a zsidóság

Irta: Ullmann Salamon, Debrecen

Evszázadokon át volt szokásban, hogy az új pápát a zsidók is üdvözltek installációja alkalmával, amidőn a lateráni bazilikába (San Giovanni in Laterano) tartotta ünnepélyes bevonulását. A zsidók kijelölt helye a felvonulási ut mentén a »Jordanum« volt. Itt hódoltak előtte, kezükben a tórát tartva, azt kegyébe ajánlva és védelmét kérve úgy a tóra, mint követői részére. A pápák megszokott válasza a következő volt: »A szent törvényt, kedves Hebreusok, dicsérjük és tiszteljük, mint amelyet a Mindenható Isten, Mózes kezei útján atyáitoknak adott. Azonban magatartásokat és interpretálástokat a Megváltó kérdésében elítéljük és kárhoztatjuk, mert az apostoli vallás dicsóítva tanítja, hogy a Megváltó, akire ti még mindig vártok, már rég megjött.«

(»Sanctam Legem, chari Hebraei & laudamus & veneramus, utpote quae ab omnipotenti Deo per manus Moysi patribus vestris tradita est: Observantiam vero vestram & vanam interpretationem damnamus arque improbamus; Quia Salvatorem, quem adhuc frustra expectatis, Apostolika fides jom pridem adventisse docet & praedicat.«)

A zsidóknak, Mózes útján a szinájai hegyen adott szent törvény (Lex Sancta) két részből áll; írásbeli és szóbeli. Előbbi a Mózes

könyve, utóbbi a pregnánsan rövid kifejezéseket tartalmazó öt könyvnek a magyarázata, a talmud. A pápa válaszában a tóra iránti dicséretének és tiszteletének ad kifejezést, csak helyteleníti a héber magatartását és interpretálását a megváltó kérdésében. (A Vulgata a zsidókat mindenütt »héber«-eknek nevezi.) De ez tisztán és legfőképpen dogmatikai kérdés, vagyis maga a vallás. Ezért gyűlölet vagy megvetés nem illelheti a zsidókat. A vatikáni könyvtárban a bizonyítékok halmaza szól amellett, hogy igen kevés kivétellel az összes pápák nemes jóindulattal viseltettek a zsidók iránt. Néhány kiemelkedő példát sorolok fel:

Innocentius pápa 1130-ban az installációja alkalmával az őt üdvözlő zsidóktól a kegyeibe ajánlott tórát el is fogadta.

VI. Sándor pápa, amidőn katolikus Ferdinánd spanyol király 1492-ben elűzte országából a zsidókat, egyedül Rómában tizenötezer zsidónak adott letelepedési engedélyt és rosszalásának adott kifejezést katolikus Ferdinánd eljárása fölött.

III. Sándor pápának egy R. Jehiel nevű zsidó pénzügyminisztere volt. Carolus Fischer, a hebraicai

»censor, revisor és translator« Prágában »Gutmeinung über den Talmud« című művében, a saját és számos keresztény tudóstársai nevében megállapítja a Talmud erkölcsi tisztaságát, hasznos voltát és fontosságát. Fischer művéből, mint rendkívül figyelemreméltót, csak azon bizonyítékát emelem ki, mely szerint egykor a talmud a katolikus egyházban oly tekintélynek örvendett, hogy V. Kelemen pápa elrendelte a talmudot híveinek felolvasni. Nem ismeretlenek ezen történelmi adatok a vatikáni könyvtár emenciás buvára, Magyarország új hercegprimása előtt.

Bizonyára ő Eminenciája is dicséri és tiszteli a Mózes útján a Hebreusoknak adott Lex Sancta-t, a szent törvénykönyvet.

Rómában, az ottani magyar kolónia üdvözlésére adott válaszában, lélekemelő szavakkal jelentette ki, hogy minden becsületes magyarral, bármely felekezethez is tartozzék, együtt fog munkálkodni szerencsétlen országunk naggyátételére és felvirágoztatására.

Eminenciás Urunk! Hogy mennyire becsületes magyarok, szerencsétlen hazánk hű fiainak tartjuk magunkat mi zsidók, vallásparancsból is, szent törvénykönyvünk

bizonyítjuk. Keszobot traktátus 111-a szerint a Mindenható a zsidókat esküvel bocsátotta Jeruzsálem pusztulásakor az Exiliumba, hogy azon államnak, mely őket befogadja, hű fia legyenek és Jeremiás prófétánk útján megparancsolta, hogy azt, mint saját hazájukat szeressék, annak javát szolgálják és uralkodó, kormányzat és polgártársakkal szemben, mint hűséges alattvalók, állampolgárok és polgártársak teljesítsék kötelességüket. Számptalan, a legapróbb részletekre kiterjedő ilyen parancsot ír elő a szent törvénykönyvünk, de nem itt a helye azokat felsorolni. És, hogy a zsidóság a törvénykönyvünknek uralkodóval és állammal szembeni legteljesebb hűségét, polgártársakkal szembeni kötelező igazságosságot és emberszeretetet előíró parancsait mindenkor és mindenütt lelkiismeretesen és örömmel teljesítette és teljesíti, ezen tényt csak a tudatosan elferdítő ellenségeink nem ismerik el.

S midőn installációjához a legmélyebb hódolattal üdvözljük, alkáljuk Ő Eminenciájára azt az áldást kérő fohászt, amelyet a talmud egyik nagyevű magyarázója, Rabbi Jakob Emden, »Éc Ovajsz« című művében a nemes szívű pápákra és egyházfejedelmekre szerkesztett és egyben, mint elődeink Rómában az új pápának, mi is képzeletben a Lex Sancta-t nyújtjuk át Ő Eminenciájának, az új hercegprimásnak, alázattal kérve, hogy egyházfejedelmi székeben, fenkölt nemes szive sugallatától vezérelve, a hit és tudomány nemes fegyverével, mint az ország legmagasabb lelkis kormányzója, gyógyítsa meg a még megtévelyedett lelkeket, hogy végre kilenc hosszú év nehéz szenvedései után a zsidóság igazságos elbírálásban részesüljön. Megfelelve a kilenc évtizeddel ezelőtt 1837-ben, a Dubraviczky Simon elnöklété alatt működött bizottság — melynek tagjai voltak, gr. Széchenyi István, Fáy András, Nyáry Pál stb. történelmi nevek — által szerkesztett és a parlament által elfogadott rezolúció szellemének.

Nagy rebbe- és rabbigyűlés Lembergben

— A belzi rebbet a hatóság impozánsan fogadta —

(Saját tudósítónktól).

Lembergben a mult héten a lengyelországi orthodox rabbik nagygyűlésre gyűltek egybe, amelyen több világhírű rebbe is részt vett. A belzi rebbe megérkezésekor hivatott és a hatóság részéről fényes fogadtatásban részesült. Ahogy a vonat a pályaudvarra befutott, a rebbe szállt ki elsőnek, míg a vonat többi szakaszai lezárva voltak. A rebbet egy — chosidokból és magasrangú hatósági személyekből álló küldöttség az állomás fogadótermébe kísérte, hol őt a lembergi hitközség és zsidó szervezetek képviselői üdvözltek. A pályaudvar előtt a rebbet sok ezer hiva éljenezte.

A bobow-i rebbe különvonaton érkezett, néhány száz hiva kíséretében. A szadagórai, csortkowi és husiatini rebbek távolmaradtak a kongresszusról. Ezek ugyanis előre kijelentették, hogy nem jelennek meg a konferencián, annak politikai jellege miatt.

Dec. 27-én kezdődött a nagy rabbigyűlés, több mint 4000 rabbidelegátus és vendég jelenlétében. A belzi és bobowi Reobeket megjelenésükkor lelkesen köszöntötték. A megnyitó beszédet a stanislaui rabbi tartotta, azután a lembergi hitközség elnöke kifejtette, hogy Lengyelországban mindig a rabbik voltak a zsidóság vezetői. A lembergi vajda ezután a kormány nevében üdvözölte a zsidó társadalom legmagasabb személyiségeit. Schiff rabbi (Lemberg) a rabbigyűlést tiltakozásának adott kifejezést a romániai pogromok ellen. Kornitzer krakói rabbi hosszasan fejtegette, hogy a jelenlegi lengyel (Pilsudzky) kormány komolyan törekszik a zsidók teljes egyenjogúsítását biztosítani, amiért is a gyűlést a kormánynak bizalmat szavazzon és hívja fel a zsidóságot a kormány támogatására.

Másnap a tarnopoli rabbi az orthodox zsidóság nevében előterjesztéssel élt a kormánynak a hitközségi életet szabályozó bizonyos rendelkezéseivel szemben és felkérte a kormányt, a szóbanforgó rendeletet a rabbinikus követelményeknek megfelelően megváltoztatni.

A konferencia szombat este ért véget. Kommunikét nem adtak ki a gyűlésről. Kiszivárgott hírek szerint a nagygyűlés politikai tekintetben eredménytelenül zárult. A bobow-i rebbe ellenzi a kormány támogatását és kíséretével együtt még a gyűlés berekesztése előtt hagyta el az üléstermet. Ekkor az az ottyniai rebbe vette át az ellenzéki szerepet, aki tiltakozott a rabbik mindennemű politikai beavatkozása ellen.

A krakói főrabbi loyális politikát ajánl a kormánnyal szemben és kéri a kormányjelölteket támogatni. Ezután a tarnopoli főrabbi ajánlatára egy 19 tagú rabbi bizottság alakult, amely a lengyel orthodox zsidóság vezérfonalait a politikában kidolgozza és a nyilvánossággal közölni fogja.

Mérték utáni
férfi és gyermekruhák férfiszövetek
kőservázzonnal.

Valódi angol
dús raktára

Deutsch Mór és Fiai Budapest

VÁROSHÁZA, KÁROLY-KÖRUT 28. szám.

Engross eladás: Vilmos császár-ut 6.

R. Jechiel Herskovits

Meghalt a pesti Saszchevra-Rav

Nagy veszteséget szenvedett a főváros vallásos zsidósága. Herskovits Mihály, a Vasvári Pál-utcai Saszchevra kiváló, nagy tudású, rabbi meg halt 62 éves korában. Már mint fiatal bócher tűnt fel éles elméjével, páratlan elokvenciájával. Mint a szent életű salgótarjáni agg főrabbi veje, éveken keresztül mellette működött, egész nemzedéket nevelve a tórának és jírász-somájmának.

Kiváló képességeit csakhamar felismerték és a miskolci szefardok rabbijuknak választották. — Mikor azután 23 évvel ezelőtt Budapesten a Saszchevra rabbiszéke megüresedett ő volt az, akit a nagy retorikai képességű Szojfer és Sussmann rabbi méltó utódjául kiszemelték. Tekintettel a Saszchevra különleges jogi helyzetére, már akkor kikötötte a neológ hitközségtől való teljes függetlenségét, továbbá, hogy ő az orthodox hitközség és Chevra tagja s végül, hogy felettesül kizárólag R. Koppel Reich főrabbit ismeri el. Szeretettelgyéniségénél fogva magaköré gyűjtötte mindazokat, akikben még egy szikra a régi zsidóságból élt és azokat lelkesítette a szent tradíciókra, tanította, oktatta a talmud nemes igéire.

Az utóbbi esztendőben cukorbetegség gyötörte, a nyáron Karlsbadba ment gyógyulást keresni, ahonnan azonban betegén hozták vissza a budapesti orth. hitközség szanatóriumába. Hiába kezelték itt odaadón a szanatórium kiváló orvosai, a Mindenható kifürkészhetetlen akarata folytán szombat este visszaadta nemes lelkét teremőjének.

Az orth. Chevra Kadisa saját halottjának tekintette, diszshellyel tüntette ki. Hétfői temetésén megjelentek az összes pesti orthodox rabbik, képviselve volt a hitközség elöljáróság obudai Freudiger Abraham elnökkel, a Chevra dr. Friedmann Izidor elnökkel. Ezerönyi közönség bucsuztatta és képviseltet-

שר פסה HUSVÉTI ÁRUT

ez évben ismét készít az ismert kitiűnő minőségben, szigoruan rituális előírás szerint

Schreiber, Simon

az egri főtiszt. főrabbi ur felügyelete alatt, a

FRANCK HENRIK FIAI R.T.

Levelezési cím:

Budapest, VI., Benczur ucca 1. szám.
Telefon: T. 129-19. Főpostafiók: 216.

te magát a temetésen a pesti izr. hitközség és rabbinátusa is.

A t a h a r o-szertartáson csakis előzőleg rituális fürdőt vett férfiak vehettek részt. A koporsó körül az impozáns közönség hétszer ment körül (hakofó) amiután a megboldogult rendelkezése értelmében

csakis a legidősebb rabbi fia a tehetséges R. Dóvid Élije mondott szívbemarkoló heszpedet, a publikum hangos zokogásától kísérvé.

A budapesti orthodoxia egyik legnagyobb talmid-chochomját vszítá benne.

זכר צדיק לברכה!

Három Aguda-gyűlés

Egyszerre ülésezett az Agudasz Jiszroel Berlinben és Frankfurtban. Frankfurtban az ifjúsági szervezetei gyűltek össze tanácskozássra és egységes munkatervet és vezetést sürgettek az egyes országok ifjúsági szervezetei részére. Németországon kívül Hollandia, Ausztria, Lengyelország, Belgium, Anglia, Csehszlovákia, Magyarország, Svájc, Palesztina és Amerika voltak képviselve.

Berlinben a központi bizottság tanácskozott. Megállapították, hogy bizonyos tekintetben a szervezet lendülete hanyatlott és hangoztatták az egyes országok közötti kapcsolat szervezettebbé tételét. Türk, amsterdami rabbi szükségesnek tartja, hogy az Aguda a szombatmegtartás ügyét egyezkedés útján szervezni a különféle országokban. Az eddig meg-

alkotott alapok mellé egy, a szombatot célul kitűzőt is kellene életre hívni. Nem csak a jesivákat támogató «Keren Hatauro» kell, nem csak a szentföldi gyarmatosítást kultiváló «Keren Hajisuv»-ot, hanem kellene egy «Keren ha-Sabosz»-t is kreálni. A 80 delegátus által látogatott konferencia ezenkívül üdvös határozatokat hozott az orthodox leánynevelés, a zsidó munkásság és a palesztinai orthodox kolóniák érdekében fogantatandó akciók tekintetében.

Ugyanekkor ülésezett Varsóban is a lengyel Aguda Ifjúsági szervezete, amelyet a híres »gerer rebbe« táviratilag üdvözölt. A 150 városból egybegyűlt 200 delegátus tiltakozó határozatot hozott a romániai pogromok ellen. A gyűlésen számos lengyel rabbi vett részt.

Az erdélyi tórafosztlányok keddi temetése

— A kolozsváriak és a nagyváradai orthodoxok ismét elhalasztották —

— Saját tudósítónktól —

Nagyvárad, jan. 4. Tegnapi, »Aszoró Betévész« böjtjére terveztek a diákzavargások által megszenteltetlenített tóra-maradványok eltemetését. Az orth. hitközség azonban ismét elhalasztotta a »levájé«-t, mert a kormány a temetési menetet betiltotta.

A neológ hitközség azonban d. u. 2 órakor megtartotta a temetést. Reggel a templomban az előirt imák elmondása után a fosztlányokat cementkoporsóba tették és gyászokocsin kiszállították a temető halottasházába, ahol felravatalozták. A sir mellett dr. Kecskeméti Lipót főrabbi szívszagató, hatalmas gyászbeszédet monaott, az óriási hideg dacára is nagyszámban megjelent közönség előtt. Ezután a közel kétmázsa súlyú cementkoporsót a hitközség tagjai kézen kivitték a temetőbe, ahol egy betonfalú sirba helyezték el. A temetésen képviseltette magát a pesti izr. hitközség is,

Ujabb vandál pusztítások

— Kolozsvári levelezőnkől. —

Minden megtorló intézkedés ellenére, amelyeket az illetékes tényezők állítólag foganatosítottak, a templomrombolások és egyéb atrocitások felháborító sora egyre veszedelmesebb méreteket ölt. A hadbíróági enyhe ítéleteken felbátorodva, országszerte háborítatlanul folyik tovább az antiszemita izgatás és ennek eredménye a további templomrombolásokban nyilvánul. Bánffyahunyadon egyetlen diák végig törte az összes zsidók ablakait. Bánffyahunyadnak kétszer jutott ki a tatárjárásból.

Betörték a csáki borgói, továbbá a borgóprundi, felsővisó-i templomok ablakait. Eddig ellenőrizhetetlen hírek szerint

dr. Kecskeméti Adolf előjáró és Molnár Gyula utján, akik hitközségük által a nagyváradai neológ hitközségnek adományozott remekkivitelű tórárt hoztak Nagyváradra. Résztvettek továbbá az összes hatóságok képviselői is.

Kolozsvár, jan. 4. (Saját tudósítónktól.) A kormány a temetési menetet még a múlt héten betiltotta. Ennek folytán mindkét hitközség már akkor elhatározta, hogy elhalassza a tóra-maradványok eltemetését. Dacára annak, hogy hétfőn a rendőrprefektus a kormány eddigi álláspontjának megváltoztatását közölte a hitközségekkel, az idő rövidsége miatt a temetés mégsem lett megtartva.

Bukarestből vett értesülésem szerint a diákok által Erdélyből oda hozott tórafosztlányokat a zsidó temetőben kedden ünnepélyesen elhantolták. Dr. Niemerover főrabbi tartotta a gyászbeszédet.

a színérváraljai zsidó templomban a tórákat ismeretlen tettek felgyújtották.

A legutóbbi templomrombolás színhelye a szilágy megyei Szilágyfalva volt, hol vakációzó diákok karácsony szombatján este hangos tüntetés mellett bezúzták a zsidó házak ablakait és aztán énekszóval vonultak a zsinagóga elé, amelynek összes ablakait kövekkel betörték. A behulló kődarabok a zsinagóga belső berendezését is megromlalták. A falu román lelkésze, ki zsidóellenes magatartásával már évek óta rémiti a zsidó lakosságot, további inzultusokat is helyez kilátásba.

A járási csendőrpáncsnokság bevezette a nyomozást a rombolók

kilétének megállapítására, azonban ez eddig semmi eredményre nem vezetett.

A folyton megújuló antiszemita atrocitások azt mutatják, hogy a kormány vagy nem tud vagy nem akar semmit sem tenni ellenük.

A beregszászi főrabbi intő szózata

A szlovenszkói rabbikar egyik tekintélye, a hirneves Keszav Szofjer fia, tehát a jelenlegi tudós pozsonyi főrabbinak a nagybátyja, Schreiber Salamon beregszászi főrabbi, a nagyváradai eseményekkel kapcsolatban a hitközségek vezetőségéhez héber körlevelet bocsátott ki, amely erkölcsi komolyságával és tartalmával megkapja az olvasót.

A körlevél bevezetőleg leírja, mily rettenetes hatással vannak az erdélyi események minden zsidó emberre. Megvalosult Jesajó sóhaja »Haj Ariél, Ariél.« »Jaj az oltár, az oltár!« mert a bandák nem csak raboltak és romboltak zsidó vagyontokat, hanem a szentélybe is berontottak s meggyalázták a szent Tórárt. A baj és szenvedés mértéke még nem telt el, mert a rablók újabb zavargásokkal fenyegetőznek. Mivelhogy hinnünk kell abban, hogy I-ten nem büntet ok nélkül, magunkba kell szállaunk. Rámutat, hogy az igazságos bíró büneink miatt sújtott bennünket.

—Tünetesezőfében van, ugymond —a régi zsidó Tóraszeretet. A mai ifjúság előzőnli a profán tudományok csarnokait, de a Tóra szentelt hajlékának látogatottsága egyre csökken. Nem látjuk-e szóról-szóra megvalósulni a szent ígét »elmerültek a népek között és eltanulták cselekedeteiket?« Veszendőbe

ment a régi zsidónő »czeniüsz«-a a mai kihívó ruházat korában. A különféle mulatóhelyeket is ellepik Izrael fiai és leányai. Mint a régi bünyösök egykoron a Bál bálványait szolgálták, úgy a maiak a bál-nak hódolnak.

—Mindezeknél fogva szükséges, hogy a hitközségi rabbik és vezetők minden alkalmat megragadjanak, hogy a szomorú eseményekből a hívek ezt a figyelmeztetést vonják le: meg kell javulni, vissza kell térni a Tóra parancsaihoz, akkor bekövetkezik Izrael megváltása.

Nem korlátozzák a kultuszadókat!

Wesilla a legjobb mosószert
Egyes napilapok szerint a kultuszminiszter rendeletet bocsájtott ki a kultuszadók korlátozásáról. Eszerint a hitközségi adó csupán az állami adó 10%-át teheti ki, illetve csak ennyi hajtható be kényszer útján. Ezen híresztelésekkel szemben illetékes helyen a következőkben nyilatkoztak a »Zsidó Ujság« tudósítója előtt:

— A rendelet az eddigi állapotot mit sem változtat, csupán adóügyi technikáról van szó és ennél fogva nem is az adózó polgároknak, hanem a pénzügyi hatóságoknak szól. A rendeletben a pénzügyminiszter t. i. a hatóságokat utasítja, hogy egyházi adókat csak abban az esetben vonhatnak »egytetes adókezelés« alá, ha a kivétési kulcs nem több 10%-nál. Ellenesetben magának tartja fenn azt a jogot, hogy az adót az együttes kezelésbe szabad-e vonni vagy sem.

Az orth. központi irodától ez ügyben a következő felvilágosítást nyertük:

A szóbanforgó pénzügyminiszteri rendelkezés magát a kultuszadó kivétési jogot, annak nagyságát és közigazgatási behajtását egyáltalán nem kívánja szabályozni, a hitközségek ezen autonóm jogai ezen túl is csorbitatlanul érvényben maradnak és a hatóságok, a hitközségek kérelmére, éppen úgy kötelesek (függetlenül az adó nagyságától) a hátralékokat beszédelni, mint ezelőtt.

— Itt másról van szó. Az egyházakozségeknél ugyanis jogukban áll az állami adóhoz viszonyított százalékban hibeikre egységes arányban megállapítani a kultuszadó kulcsot és ennek alapján kérni, hogy az adóügyi hatóságok ezt a percentuális kultuszadót az állami

adóval együttesen vessék ki és szedjék be. Ez a jog eddig megillette a hitközségeket, tekintet nélkül arra, hogy a kultuszadó hány százalékat tette ki az állami adónak. Ezt az együttkezelési kedvezményt, — amellyel eddig némely nem-zsidó egyházközség élt — korlátozta most a pénzügyminiszter.

— Izraelita hitközségeknél tehát még ebből a szempontból sincs semmi jelentősége ennek a miniszteri utasításnak, mert tudunkkal ezt az egységes kezelési kedvezményt eddig egyetlen zsidó hitközség sem vette igénybe.

Ki lesz Léederer utódja?

— Saját tudósítónktól. —

Dr. Léederer Sándor, a pesti izr. hitközség volt elnöke, 75 éves kora dacára nagyon korán hunyt el az általa inaugurált s a benne megtestesült rendszernek. Éppen azért legjobban úgy lehet jellemezni, hogy a politikában szokásos fogásokat és morált átültette a hitközségi életbe. Ez a módszer még a vallást is célravezető eszköznek tartotta. A »Zsidó Ujság« multkori jelentése szerint a pesti neológ hitközség képviselőtestületének fele új választás alá kerül. E választás elé nagy érdeklődéssel néztek azok, akik szerint a nagy hitközségben történtek minden esetre kihatással vannak az ország egész zsidóságára. Komoly összecsapásra készült a néhai elnök vezetése alatt

álló párt az ellenzékkel. Ha az elnök közben nem hunyt volna el, úgy ez az összecsapás nem lett volna elkerülhető, mert az elkeseredett ellenzékkel a hatalom birtokában lévő és embereit jól elhelyezett kormánypárt birkózott volna.

Dr. Léederer elhalálásával a helyzet némiképen változott. Az elmentétek enyhültek. A kormánypárt nem olyan biztos a győzelmében, mert nincs élén az a férfiú, aki kijelentette, hogy csak holtan viszik őt el az elnöki székből. Az ellenzék pedig épen ezért veszített lendületéből, mert nincs már az, aki felé koncentrálni lehetett a különféle okokból ellenzékieskedő csoportokat. Mert azt le kell szögezni, hogy épügy, mint a kormánypártnak, úgy az ellenzéknek sincs pozitív zsidó programja, hanem országos vagy városi politikában majd felhasználható pozíciószerezés a főcél és a kardinális programmpont. Tisztelet a kivételnek!

A kormánypárt Ehrlich Gusztáv körül csoportosul. Az öreg ur az Erzsébetvárosi Kör elnöke. Elszántsággal követi a józsefvárosi és ferencvárosi demokraták egy része. Az ellenzék egy része terézvárosi demokratákból és lipótvárosiakból áll és elnöknek Kaszab Aladárt, a híres filantropot, a Kaszab-klinika adományozóját óhajtkák. Rajta kívül dr. Glücksthal Samu felsőházi tagot említik. Megindultak ilyen értelemben a tárgyalások. A kormánypárt dr. Glücksthal jelöltségétől jobban fél, mint Kaszab Aladárétól, dacára az utóbbi általános népszerűségének. A megkezdett tárgyalások beavatottak szerint tulajdonképpen csak az időnyerést szolgálják, mert lényegében véve a kormánypárt magát Ehrlich Gusztávot vagy valamelyik barátját szeretné megtenni elnöknek, bár egyelőre ezt nem akarják bevallani. Mert még most nagyon hangos mindenütt az a követelmény, hogy az új elnök legyen gazdag ember és legyen a hitközségi elnökségen kívül más foglalkozása is, mert csak így csendesíthető le a multkor hallott vádaskodások.

Beszélgetés Reich Koppel főrabbiával a világ zsidóságáról

— Saját tudósítónktól. —

Sándor Pál országgyűlési képviselő a földközi utjáról visszatérve tiszteletét tette a múlt héten, Korein Dezső fővárosi bizottsági tag kíséretében, Reich Koppel főrabbi, felsőházi tag otthonában. A képviselő azóta lett rajongó tisztelője az agg főrabbinak, amióta a felsőházi választással kapcsolatban érintkezésbe jutott vele és alkalma volt kedves lényét, lebilincselő egyéniségét, választékos modorát, rendkívüli finom emberismeretét és leszűrődött életbölcességét megismerni.

A beszélgetés természetesen Sándor Pálnak a nagy utja alatt tett zsidó vonatkozású tapasztalatai körül folyt. Szóba kerültek a legszélsőbb reformzsidóktól kezdve a legintranszigenőbb orthodoxokig az összes árnyalatok, mivel a képviselőnek alkalma volt mindezzel érintkezésbe jutni. Amerikában például a reformzsidóság olyan válfaja fejlődött ki, amely a mi viszonyaink mellett lehetetlen. A szombat áttéve vasárnapra, a templomban hajadonfővel ülnek férfiak, mellettük nők, a „Rabbi” vagy a „Reverend” szintén kalap nélkül zsakettben szónokol az elmúlt hét szenzációs könyvéről, vagy slágerszerű szindarabjairól... Reformrabbik szónokolnak baptista, methodista vagy unitárius templomokban és viszont. A hívők pedig nem tudják, hogy a rabbi methodizál, vagy a methodista rabbiskodik. A „jéczer hórá” a romboló szellem hatása nyilatkozik meg abban, hogy ezek a névleges reformzsidók hihetetlenül áldozatkészek, ha templomokról vagy hamis bálványaik profétáiról van szó.

A képviselő Palesztinában is volt rövid ideig és az ottani orthodoxia vezéralakját Rabbi Jozsef Chajim Sonnenfeldet is megítógatta. Igen érdekes volt, amikor a főrabbi semmiképpen sem akarta jogosnak elismerni azt, hogy a képviselő szombaton irt jegyzeteket egy a zsidóságot védő parlamenti beszédéhez. Sőt nyomatékosan a lelkére kötötte a szombat megtartásához való megtérését...

Szóba került a keleteurópai zsidóság az ő jellegzetes tömegei-

vel, amelyek a zsidóság tartályát és energia tartalékját jelentik és a keleti zsidók egy része, amely teljesen passzív és vegetatív életet él emberhez nem méltó sorban. Átterelődött a beszéd a zsidóság külső periferiáján levőkre: a falásákra, akik Abessinia bensejében megőrizték homályosan és kusztan ősrégi zsidó hagyományait. Egyiptomban még található karaiták, akik a talmud hagyományaitól elszakadván, elszakadtak az emberi élet forrásától és lassu, de biztos sorvadásnak néznek elébe, épúgy mint a Nablus (Sechem) mellett lakó szamaritánusok.

Sándor Pál érdekes dolgot tudott mondani az indiai bennszülött feketé zsidókról, valamint a kínai zsidókról, Japánban is talált zsidókat. Kelet-Ázsiában egyébiránt egyre szaporodnak az európai értelemben vett kehitők, mivel hogy

Oroszországból és egyéb országokból kivándorlásra kényszerített zsidók az arany után való lázas tülekedés közepette se felejtkeznek el a régi zsidó értékeket megőrző intézmények életrekeltesítéséről. Kelet-Ázsiában is felhangzik a Tóra szava, Abájé és Róvó vitatkozása — élénk megvalósításképpen a talmudi mondásnak: „a hová szétszóródik a zsidóság, a sechina, a Tóra szelleme kíséri őt.”

Két teljes órát tartott a beszélgetés, amelyet a főrabbi, korát meghazudtoló és csodálatos szellemi frisseségről, valamint mély tudásról tanuskodó megjegyzésekkel kísért és fűszerezett. A főrabbi való lebilincselő társalgás a képviselőre láthatólag szuggesztív hatást gyakorolt.

— g — 5

Értesítés.

Tudomásul adjuk nb. vevőinknek, hogy a **Skrek-féle orth. כשר szalámi és kolbászárú**

ismét állandóan kaphatók. Füstölthús, szalámi, friss kolbászárú és virstli-félék állandóan raktáron.

Átalakított külön füstöltáru osztály

Büchler és Szántó

füstöltáru-kereskedők

Budapest, VII., Klauzái-u. 34.

Skrek Lipót

orth. כשר szalámigyár gyári ierakata.

Bibliai alakok

Irtá: HALÁSZ FÜLÖP, Sárospatak.

Abrahám megpróbáltatása

I.

„S lön ezen események után hogy az I-ten próbára tette Abrahámot...”

— Próbára tétel — ez az emberi élet jelentősége. I-ten próbára teszi a földi halandót, hogy vajjon fensőbb, I tenkövetelte erkölcsi szempontok által irányított életét. Hogy vajjon a Jó, a Nemes, az Igaz, a Szeretet, az Erény és Erkölcs uralkodnak-e életében, vagy nem?!

V'somrű derech Há sem...
Hogy vajjon követik-e I-en utját, cselekedvén igazságot és jogot.

„Az első ember a földtől az égig ért vala”, mondja a Talmud. Igenis az a célja az embernek itt a földön, hogy menyei eszményeket valósítsa meg. Hogy az eget hozza le a földre. S ezen életrendeltetésénck saját életének példadadásával való tanítására, hirdetésére az emberiség közepette Abrahámot és ivadékait jelölte ki az I-teni Gondviselés. „S megszerítom magzataidat, mint az ég csillagait”, izéri I-ten Abrahámnak. Miként a csillagok szende fényt árasztanak széjjel az égbol tozat sőtét kárpitjáról az éjszakai sötétség közepette, akként Izrael népe is szent világosságot sugározlasson ki a nagy világba és az igazi életösvényt mutassa meg a többi népeknek.

Wesilla egyszerű kifőzéssel fehérre mos

De az I-teni Gondviselés nem elégedett meg avval, hogy csak nagy általánosságban azt mondta volna Izraelnek és Izrael révén az egész emberiségnek: „Kerüljétek a rosszat és a jót gyakoroljátok!” Hanem az Ő szent Kinyilatkoztatásában, a Tóra könyvében meg is mutatja az üdvnek ama ösvényeit, melyeken járnunk kell. Szent szabályokkal vette körül Izrael gyermekeinek életét, hogy az valóra válthassa a profétai ígét: „Népek világosságává és nemzetek szövetségévé tettelek tégedet!”

„Abrahám pedig felelt és mondta: Imhol vagyok!” *Hineni l'kehünó, hineni l'malchüs!* Imhol vagyok! Papja akarok lenni a Te szent akaratodnak, hirdetni tanítani akarom szent törvényedet, mely szeretet, igazság, bölcsesség. S királya akarok lenni a lemondásnak, az áldozatkészségnek, a semmitől vissza nem rettenő önfegyelmezésnek szent birodalmában.

S hallga! nem hallod-e, mint fordul tehozzád is az I-teni szózat: *Avrohom*. Te is Abrahám ivadéka vagy. Téged is próbára tesznek. Megállod-e a próbát? Csapásokat mérek reád, nem zugold-e? Kemény küzdelem az életted sorsa, nem lázongsz-e ellenem? S te jómodu ember! Téged is próbára tesznek. Siker jár törekvéseid nyomában. Áldásom kíséri fáradozásodat. Megállod-e ezt?

próbatételt? Nem költözik-e hideg dőlly, rut keménység szivedbe? Nem tesz-e a jó mód sikketté a szegények iránt? Nem keményíti-e meg az arany és az ezüst a Te szivedet? Nem válsz-e elbizakodottá, hiuvá, pompahajhászóvá, élvsovárrá? Vajjon Abrahámmal szólsz-e te is: *Hineni!* Imhol vagyok, készen a papi szolgálatra és fejedelmi áldozatkészségre?!

A szombathelyi aut. orth. izr. hitközség előljáróságától

Smüro-liszt kapható!

Főrabbiágunk felügyelete alatt „Smüro-lisztet készitünk, melyből, míg a készlet tart, más hitközségeknek is juttathatunk. Eziránti érdeklődők forduljanak Steiner Ede hitk. elnökhöz, Szombathely.

V. Lipót-körut 4.

szám alatt orth. כשר

csemege- és füstölthús-áru

üzletem megnyitott, ahol mindenkor a legjobb minőségű sajtok, vaj, déligyümölcsök, cukorka- és csokoládékülönlegességek, fűszelékfélék és elsőrangú friss baromfi állnak rendelkezésre. Az árut kivánságra házhoz szállítom. Alkalmi ünnepélyek rendezését legolcsóbban vállalom. — Színház után hideg és meleg büffét.

Telefon: T. 288-31. UNGÁR B.

Gizella Gözmalom Részv.-Társ.

Sürgöncim: BUDAPEST, IX., Telefon: Gizellamalom Soroksári ut 16. József 39-47.

A Magyarországi Aut. Orth. Izr. Hitelekezet Központi Irodája rituális előírásai szerint a hazai orth. hitközségek részére

főtisztelendő Silberstein Józua váci főrabbi ur felügyelete mellett husvéti 0-ás buzalisztet

„ 65 százalékos egységes buzalisztet öröl. Részletes árajánlattal és szállítási feltételekkel felhívásra az igazgatóság szívesen szolgál.

כשרות ספר חדש!

הנה מן המודיעים שבעיה נגמר הספר מדרש ריביש טוב

הוא ליקוש נפלא מכל מאמרי תורת ושיחות וגם מכל מהלכות מכתבי רבינו הבעל שם טוב.

פרענומקראנטען שששתנו מקום מושבותנו ימחלו כבודם להודיענו להישט בדפוס המשובח והמסואר

Abrahám Márton könyvnyomdája Kecskemét. (Ungarn)

A vallásos agglegény

— Legenda —

A tizenhetedik század elején élt Prágában egy fiatal, becsületes és jámbor Tóra-másoló, Rabbi Rűvén. A külvilági zajos és a vallásosságra káros élettől elkülönítve élt a Tóra, Mezűzo és a Tefilin írásnak szentelve idejét. Vallásossága dacára sem nősült meg azért, hogy idejét kizárólag a szent írásokra fordíthassa. Egy meleg, napsütéses nyári napon, midőn Rűvén a szent betűk írásába mélyedt el, éppen a Tóra ezen szavainál tartott »Veloj szoszürü achre levavchem veachré énechem« (Ne menjetek szemetek és szivetek után...) midőn egy hangzott hallott. Nagyon megépődött, ugyanis női hang szólította nevén.

— Ki az? — kérde R. Rűvén, anélkül, hogy hátrafordult volna.

— Szóro, a sojchet leánya.

— Tessék? — szólt Rűvén.

— Anyám küldött ide. A ma levá-gott libák to'ait hoztam.

— Sziveskedjék az ablakra tenni a tollakat.

Szóro letette az ablakpárkányra a tollakat és eltávozott.

R. Rűvén elmélyedt gondolataiba. Eközben elaludt. Az alvás jó zánítólag hatott rá. Előbbi gondolataira úgy gondolt vissza, mint valami bűnre. Hogy is juthattak ilyen gondolatok eszébe? Mit csináljon ezek után? Bőjtölni fog, hártározta el magában Rűvén. Ez megnyugtatta. Erre gyermeki öröm és nagy megnyugvás szállt szívébe.

Tovább dolgozott. Ejjelt nappalá téve róta a betűket a pergamentre. Azonban Szóro emléke mindvégig élénken élt le'kében és alakja állandóan előtte állt.

Egy pár hét múlva újabb esemény rázta fel Rűvén nyugalmát. Ugyanis a gyerekek, ki őt kiszolgáltá,

egy napon uszonnára hozott gyümölcsöt letette Rűvén asztalára és azt mondta, hogy ma többet nem jön el, mert a sojchet leányának, Szóronak a lakodalmára megy. Rűvén, mivel szakadatlan munkájába komolyan elmélyedt, közönyösen vette a hírt. Csakhamar el is felejtette.

Ejjel azonban nyugtalanul aludt. Másnap, mint rendesen, dolgozott, csak estefelé érzett fájdalmakat. Rosszul lett. Hetekig nyomta az ágyat.

Egy napon magától rájött betegsége okára. Meggyújtotta mécsesét és fenhangen tehilim-t mondott. Mint a veszed lumben levő ember kiáltásai a segítségért, úgy hangzott Rűvén tehilim mondása. Napokig feküdt mozdulatlanul ágyában. Lassanként helyreállt lelki egyensúlya. Gondolatai elmosódtak. De ez mind nem akadályozta meg régi munkájában. Szüntelenül irogatta a kis pergament iverke a Tefilin és a mezűzo szent mondatait.

Chanuka volt. R. Mojsenél a város rabbijánál átvizsgálták a város összes mezűzoit, amelyek rettetesen el voltak rontva. Mindenütt az I-ten neve helyett »LILIT« szó állt. Utána jártak a dolognak és kitudódott, hogy a hibás muzűzók Rűvén-től valók. Átnéztek több mezűzet, melyek az utóbbi időben kerültek ki Rűvén keze alól és mindenütt e rettenetes hibákra akadnak. Midőn Rűvént a város rabbija elé vitték nyugodt és csöndes volt.

Orth. kóser elsőrendű teavaj, turó, tejjel, izléses tejeskonyha kávé, tea Niszelnél BUDAPEST, ROMBACH-U. 16. (Az udvarban.)

Hajszálak kiirtása hölgyeknek arcáról, karról, ráncok, szeplők, pattanások, összes szépség-hibák szakszerű kezelése. — Szemölcsirtás: **Pollák Sarolta** kozmetikai intézete, Andrassy-ut 38. I. em. "MIRACLE" hajeltávolítószer szétküldése utasítással 25 éve legtekéletesebb.

Ceres-ételzsir

orth. a szokott kiváló minőségben minden fűszer, csemege- és élelmi-zerületben kapható.

Hutter József szappangyár
Olajipar részvénytársaság
Budapest, Erzsébet-körút 6
Telefon: J. 461-92, 93, 94 J. 408-92

— Miért cselekedted ezt? kérde a rabbi, miközben szeméből könnyek patakzottak.

A válasz nyugodtan hangzott el Rűvén ajkáról.

— A leány hozta a libatollat. Letette az ablakpárkányra és elment. Én közönyösen irtam egymás mellé a szent betűket. Hirtelen eszembe jutott, hogy »Leojlom Jes Leisó Jad Takifonak a kezdő betűi LILIT szót adják. Ez volt indító oka tettemnek.

A következő hét keddjén temették el mély gyász keretében a összes elrontott, Rűvén által írott szent írásokat, ahol a Szent Név helyett egy női démon neve volt beírva. Rűvén pedig — mivel pergamentet többé nem kapott — ahol csak egy kis üres papírt talált, állandóan gépiesen, önkívületben írta: Lilisz, Lilisz, Lilisz...

Groszberg Salamon,

Gyermektelen házaspár keres hitközségi alkalmazást esetleg más foglalkozást. Cim megtudható: **Steiner Benjámín** Budapest, Király ucca 20. II. em.

Wesilla egyetlen próbával meggyőző

Wesilla mosás a legtakarékosabb

Állampolgárság-igazolás

— Korkép —

Egy szlovák magisztrátus előcsarnokában zavart arcú, hosszú szakállu és pajeszos zsidócska az állampolgársági ügyosztály után érdeklődik. Miután a hivatalszolga megmutatja az ajtót, zsidónk lábait törölgetve megáll a kérdéses ajtó előtt s félénken bekopog.

— Prosim! (tessék) — hangzik az invitálás s a zsidócska lekapva kalapját, belép az állampolgársági ügyosztályba.

— Mit akar? kérdi tőle a hivatalnok.

— Tetszik tudni pórec-lében, minden évben el szoktam utazni Belzbe, hát az állampolgárságom miatt jöttem...

A hivatalnok kétkedő szemmel néz végig a kifogástalanul szlovákul beszélő zsidón és miközben megvakarja a tarkóját, maga elé mondja:

— Nehéz ügy, nehezen fog menni. — Miért, pórec-lében? Talán nem születtem itten, vagy — százhusz év múlva — nem itt fognak eltemetni?

— No, majd meglátjuk — szólt a hivatalnok s ceruzát, papírt készítve érdeklődni kezdett:

— Neve?
— Szrul Jankel Gelb.
— Hány éves?
— Hatvannyolc — bis hundert-undzvangig.

— Hol született?
— Hukliván.
— Atyja hol született?
— Szintén Hukliván.
— Mikor?
— Vie heiszt mikor? Hát voltam én a szüdején?
— S nagyatyja hol született?
— Nagyatyám? Nagyatyám is ott született.

— Mikor?
— Mikor? Hahaha! Az atyám szüdején nem voltam, hogy lettem volna a nagyatyámén?

— S az ükapja hol született?
— Azt már igazán nem tudom, pórec-lében. Mert csak hatvannyolc éves vagyok, bis hundertundzvangig Jahr.

— Hol lakott?

— Ugy tudom, hogy szintén Hukliván.

— Honnan vándorolt be oda?

Az öreg zsidó megunt a sok furcsa kérdést s hunyorgatva mondotta:

— Padan Aromból! S most már arra is emlékszem pórec-lében, hol született az ükapám.

— Nos, hol? — kérdi a hivatalnok.

— Úr-kaszdim-ban.

— S aztán?

— S aztán azt mondták neki: »lech lechó mearcechó ümimojladtechó«, menj, távozz el szülővárosodból s akkor szedte a sátorfáját, szamarát és feleségét és elment...

— És hol tartózkodott ezen idő alatt?

— Hát kérem sok, sok falun és városan keresztül vándorolt.

— Tudna nekem felsorolni néhányat?

— Hogyne! Hát pld. Micrájimban és Gerorban is járt, ahol Avimelech urnak — akinek kedve szoty, tyant ükanyámra — olyan leckét adott, hogy talán még ma is attól nyög...

— Hol tartózkodott azután?

— Aztán Beér Sevában ütötte fel táborát, ahol huzamosabb ideig tartózkodott. Ott halt el ükanyám s ott is temették el. Az üktyám aztán tovább vándorolt Beér Lochaj Roiba onnan megint Grórba tért vissza.

A hivatalnok szorgalmasan jegyezte a furcsa helyiségneveket s a zsidócska folytatta:

Aztán ismét Microjimba került, ahol olyan hosszú ideig tartózkodott, hogy bizvást állampolgárságot is szerzhetett. Micrajimból pedig csodálatos módon vándorolt ki. S kivonult Ramszészből és megtelepedett Szukkothban. S kivonult Szukkothból és megtelepedett Észomban, majd Elim-ban Davrakóban, Ulisban, Refidimban, Kiv-rath Hataavóban s Makhélojszban. Makhélojszából kivándorolt és megtelepedett....

— Nos, hol telepedett meg?
— Hm, szégyenlem kimondani, de úgy mondják nálunk, hogy...

— Ilyen várost én nem ismerlek — vetette közbe a hivatalnok.

— Nem baj az, az én őseimnek sem tetszhetett ott valami különös-képen, mert rövidesen kivándoroltak onnan és megtelepedtek Tó-rachban.

— Tovább!

A zsidócska, mintha csak a heti szidrárt olvasná, ugyanazon melódiával folytatta:

— S kivonult Tórachból s megtelepedett Miszko-ban. S kivonult Miszkóból és megtelepedett Chasmojnóban.

— Halt! Szerzett-e illetőséget ezeken a helyeken?

— Egészen biztosan, mert tetszik-tudni akkoriban még nem vették az egész dolgot olyan szigoruan.

— Hogyan van az, hogy olyan pontosan visszaemlékszik ükapja történetére?

— Hogy én olyan jól emlékszem üktyám történetére? Családi papirjainkban minden pontosan fel van jegyezve.

— S mivel tudja mindezt bizonyítani?

— Ezzel — szólt zsidócskánk és kivéve belső zsebéből egy bibliát, odanyújtotta a hivatalnoknak.

— Hát ez micsoda? — kérde ámulva.

— Ez, pórec-lében? Ez a mi szent bibliánk, amelyben mindent szóról-szóra úgy talál följegyezve, mint én azt elmondottam.

A hivatalnok dühbe gurult:
— Adta zsidaja! Hát így lóvá tettél?

— Chasz vechulile, pórec-lében! Hiszen a pórec egyedül érdeklődött, hogy honnan vándorolt be ükapám?

— De ezen adatok egyáltalán nem elégségesek az állampolgárság megadásához. A megadott helyiségek egyike sem található az országban, minek következtében Önt kifogjuk utasítani abba a városba, melyet Makhélojsz után nem akart megnevezni.

Tulajdonképpen így járnak ezren és ezren.

HIREK.

NAPTÁR

Sabosz Vajchi, Tévész 14.
Sabosz kezdete (Bpest) 4 ó. — p.
kimenetele „ 4 „ 45 „

Meghalt a hodászi rebbe — Mátészalkáról jelenti tudósítónk: „Az egész környéken nagy-rabecsi tudós nyirhodási főrabbi, R. Aron Saje Fisch z. c. l., akit számos hive mint rebbe-t tisztelt, elmúlt pénteken halt meg 70 éves korában. A rebbe már évek óta Mátészalkán telepedett meg. — Temetése vasárnap ment végbe Nagykállón, ahová a hívek ezrei zarándokoltak. Ott voltak az összes környéki rabbik is. Hespedit mondottak többek között a nyirbatori, nyirtassi és balkányi főrabbiok.”

Felkérjük mindazon t. olvasóinkat, akiknek előfizetésük január 1-én vagy már előbb lejárt, hogy az előfizetést a külön levélben küldött csekken haladéktalanul megújítani sziveskedjenek. Aki netán csekket nem kapott volna, sziveskedjen bár-mely postahivatalnál (4 fillérért) csekk-befizetést lapot vásárolni és azon, 50.791. számra kitéve, (lehetőleg félévi, 10 pengő) elő-fizetési összeget beküldeni.

Katholikus patronázs és „Hanna”. (Levél a szerkesztőhöz.) Nemrégén kénytelen voltam Budapestben tölteni a szombatot. Üzleti dolgom után nem járhattam és így alkalmasnak találtam az időt, hogy az oly sokszor megdi-csért „Hanna” egyesület jótékony működéséről meggyőződjem. Gyönyörű volt, amikor az a sok zsidó gyermek a sabosz tiszteletere jó-lakik. Megízleltem a sóletot s ki kell jelentenem, hogy otthon sem kapok jobbat. Már kimenőben voltam, amikor egynéhány egyenru-hás figyermeket vettem észre. Érdeklődésemre megtudtam, hogy ezek a már nem egészen fiatal fiúk a *katholikus* patronázs által nevel-tetnek és szombaton, valamint zsidó ünnepeken a Hannában ét-keznek. Ez a lehangoló eset égé-szen elrontotta örömeimet. Hát Pesten nincs annyi áldozatkész-ség, hogy ezek a gyermekek ne kényszerüljenek a *katholikus* pa-tronázs filantropiájára? Hisz ha

valahol, úgy ebben az esetben mondható, hogy *lélekmentésről* van szó (kol hamekajem nefes achasz mi-jiszról.)

— r — s. Sátoraljaujhely.

Halálesetek. A budapesti orth. hitközség egyik kiváló tagja (az évekkel ezelőtt elhunyt hírneves Blau Károly fivére), Blau Hermann távozott a napokban az élok sorá-ból 67 éves korában. Puritán jelle-mű, igaz vallásos életet élt. Laká-sában minjen-t tartott fenn, maga köré gyűjtve 1-tennek tetsző élet után sóvárgó barátait. A tóratanu-lasnak naponként szentelt időt. — A megboldogult érdemeit az orth. temetőben meghatóan méltatták főt. Sussmann rabbi és dr. Ábrahám-sohn sárbogárdi főrabbi.

Ugyancsak a napokban hunyt el néhány napi betegség után, 55 éves korában Klein Samu, hitközsé-günk egyik érdemes tagja. Életét és érdemeit koporsójánál ecsetelte dr. Ábrahámsohn főrabbi, a budapesti orth. Chevra vezértitkára.

Lőw Imánuel gyászbeszéde a románok vandalizmusáról. Sze-gedről jelenti tudósítónk: A szegedi Chevra Kadisa kedden délután köz-gyűlést tartott, amelyen dr. Lőw Imánuel főrabbi, felsőházi tag, na-gyobb beszédet mondott az erdélyi vandalizmusról. „Csak a régi idő-ben történtek olyan vandál cseleke-detek, amilyen most történt Erdély-ben. A sajtó eléggé ismertette eze-ket az eseményeket, a szemtanúk ma is borzalommal és utálattal emlékeznek vissza a rettenetes pusztításokra”. Ezután a főrabbi súlyos szavakkal szólott a román kormány eljárásáról, amely saját vasútján, pénzbeli segítséggel szer-vezte meg a hadjáratot a zsidóság ellen. Az egész világ felzudult és fájdalommal vette hírül a pusztítá-sokat. Az úgynevezett „diákokat” ráuszították a zsinagógákra, ame-lyekről azt hittük, hogy ebben a Nemzetek Szövetsége vezetése alatt álló világban lehetetlen megtámadni.

Jótékonyasági kulturestélyt, nivós műsor keretében rendezett az utolsó Chanuka-estén a budapesti „Tórasz Chesed” női csoportjának gyorssegélybizottsága. A rendezést a köv. hölgyek intézték: Bialazur-ker Jakabné, Herold Sámuelné, Ber-ger Sámuelné, Bohrer Jakabné és Freudon Salamonné. Az est ünnepe-lyességének fényét a megható Cha-nuka gyertya gyújtás emelte. — Az egybegyűlt összeget a bizottság a szegények fűtési akciójára fordította.

Ha a neológ nőegylet pasz-kenol. Egy estilapban a következő kis kommunikét olvassuk:

A VIII—IX. ker. Izr. Nőegy-lel ezuton értesíti tagjait, hogy a január 3-án, kedd délutánra összehívott választmányi ülést tekintettel a Pesti Izr. Hitköz-ség által, az erdélyi szomorú eseményekből kifolyólag el-rendelt bójtre, január 10 ére halasztja.

A jótékony hölgyek ugylátszik az összejöveteleiket örövendetes ese-ménynek tekintik és ezért nem akarnak választmányi ülést tar-tani azon a napon, amelyet a pesti izr. hitközség az erdélyi szomorú-ságra való tekintettel bójtnak je-lölt ki. De a (neológ) hölgyek el-felejtették, hogy azon a napon nemcsak *alkalmi* bójt van, hanem évezredek óta „Aszóró betévész” is. A hitközség vezetősége is tudta azt, de a régi „Aszóró betévész” új alátámasztásával az esetleges bójtölök számát akarta gyarapi-tani. De most fordítsunk egyet a a dolgon s jelentsük ki, hogy a nőegylet nem jól paszkenolt, mert egész bátran ülésezhetett volna kedden is, ha összejöveteleit nem szórakozásnak, hanem komoly munkálkodási alkalomnak tekintii.

A csornai Siür-Chevra az idén is megtartotta Chanuka szom-bat estjén tagjai részére a szo-kásos halestélyt, amelyen egy tagjai, mint meghívott vendégek vettek részt. Hoffmann Kálmán elnök ismertette a Siür Chevra magasztos célját, ezután Szoffer Mózes tartott érdekes magyará-zatot a zsidó közösség iránti kö-telességek mikénti teljesítéséről, majd Davidovits Mór tartott talá-lós beszédet. Tekintettel az erdélyi eseményekre, a hangos öröm-nyilvánítást mellőzték.

A nagysurányi Ateresz Ba-churim mult napokban tartotta Avojdó-Zoro traktatusának szijumját. A meszechtót Frey Mózes, a fő-rabbi fiatalabb fia fejezte be és mondta a *hadron aloch*-ot. Utána Wolner Géza egyleti elnök üdvöz-ölte a megjelenteket, elsősorban Frey Majer főrabbit. A főrabbi nagyhatású, tóratanulásra buzdító szavakat intézett az ifjúsághoz. Beszéltek még Rosner Vilmos, Grünwald Lázár az egylet eladóí, továbbá Frey Sándor, a főrabbi idősebb fia. Ezrovits Simon főkán-tor, valamint Weisz József, Tauber Armin, Grünwald Sándor szép hé-ber énekei teljessé tették a vallási

lakoma hangulatát. — Az ifjusági egyesület, amelynek 10 év előtt hoz-szabb ideig elnöke Weisz Mór, a budapesti orth. hitközség jelenlegi templomi előjárója volt, ez alkalom-mal megválasztotta tisztikarát: elnök Wolner Géza, alelnök Rosner Mór, pénztáros Grünwald József, ellenőr Weisz József, titkár Kálmán László.

Emlék-szijum. Chanuka utol-só napján Sátoraljaujhelyen — mint ottani tudósítónk jelenti — Pollák Ábrahám sejtát besz h-amidrosában emlékünnepélyt ren-dezett. Ez a nap kiváló jámbor-ságu elhunyt nejeinek halálózási évfordulója. A vallási ünnepélyen Meisels Dávid főrabbi, majd Pol-lák Mózes leveleki főrabbi, Pollák Zoltán és Zachária — az elhunyt nagyszony három fia — tartott tanulságos és mélyreható beszé-deket.

Hőföhérre csak Wesilla mos

A sátoraljaujhelyi „Malbis-Ariimim”, szegény gyermekeket felruházó egyesület f. hó 1-én erkölcsileg és anyagilag nagy sikerrel járó kulturdélutáni rendezet, melynek legkimagaslóbb pontja Alexander Vilmosné előadása volt, héber köl-tőkről. A kulturdélután anyagi sike-rezzel nagyban hozzájárult Krausz Hermann és Klein Mihályné urnők agilis közreműködése. A terem zsufolóság megtelt asszonyokkal és leányokkal. A kulturdélután alkalmával közel 300 pengő adomány folyt be az egyesület javára.

A félegyházi szijumról által-lunk már közölt hírhöz pótlólag a következőket jelentik nekünk: „A lakomán több talmudtudós mondott dívré törát, amelyek közül kieme-lendő főt. Holländer Bernát rabbi beszéde. Az alakulandó Sasz-chevra körzet elnökéül megválasztott Grünwald Salamon, gondnokoknak Klein Pinkász és Breuer Náthán.”

Ifjusági hírek. A budapesti IX. ker. „T. B.” a központ által delegált Kollmann Zsigmond alelnök és Spiegel Andor főtitkár vezetése mellett tartotta első tisztújító köz-gyűlését. Megválasztottak: Schmutz Ernő elnök, Reich Béla, Goldstein Ernő alelnökök, Fischer Jenő titkár, Farkas Ernő könyvtáros.

A váci „Tiferesz Bachurim” január 1-én tartotta évi rendes tiszt-

újító közgyűlését, melyen a követ-kezők választották meg: Elnök Un-gár Izidor, alelnök Hirschfeld Fü-löp, titkár Lebovics Dániel, pénz-táros Löwinger Tivadár, ellenőrök Herczi Dávid és Pápa Béla, jegyző Löwenheim Miksa, gondnok Czikk Jakab. Előjárók: Dach Lajos, Hirschfeld Dávid, id. Hirschfeld Lipót, Kohn Sándor, Pápa Frigyes, Schmidt Jenő, Teltsch Dávid, Un-gár Armin, Winkler Samu. Az új elnök megköszönve a közgyűlés bi-zalmát, programbeszédében rámuta-tott az egyesület eddigi működésére. Kifejtette még, hogy az egyesület-nek sikerült saját helyiségébe beköl-töznie, hol programjának kibővítését tűzte ki céljál.

A szombathelyi „Tiferesz Bachurim” mult héten tartotta szo-kásos évi nagygyűlését. Holzer Sándor, ki az egyesületet megalakulása óta 12 évig vezette, közelgő házassága folytán visszavonult tiszt-ségétől és a közgyűlés hálája kife-jezéséül örökös disztagjává választotta. A megejtett választás eredmé-nye: Elnök: Holzer József, pénztá-rós Frey Arthur, alelnök Wosner Miksa, ellenőr Wohlstein Béla, háznagy Unger Samu, gondnok Deutsch Márton, titkár Steiner Emil.

Az „Agüdasz Hazovchim” érdekében. (Levél a szerkesztőhöz) Nemes munkába kezdtek azok, akik a metszők egyesületét újra lendü-ltetbe hozták. Az eszme szép, de anyagi eszközök híján sohasem fogja célját elérni. A zsidó világ hármasszlopa: a tóratanulás, az i-teni szolgálat és a szeretetmunka. A szeretet munkáját tehát a metszők, az i-teni szolgálat képviselői felé is kell irányítani és nem szabad en-gedni egy pillért sem kidőlni. Fel kell hívunk az orthodox zsidó tár-sadalom figyelmét a mi mozgalmunk fontosságára és az ő köteles-ségére, hogy a metsző minél nyu-godtabban véghezvise szent szolgál-tát. Az egyesületnek *kiküldöttéket* kellene az egyes hitközségekbe *menesztenie* az egyesület *alapjának megépítésére*. Azt hal-lom, hogy a nem-orthodox hitköz-ségi tisztviselők nyugdíjalapjuk ja-vára nagy hangversenyt rendeznek. Erre a térére mi őket nem követhet-jük, de azt megtehetjük, hogy fel-kérjük a hitközségek vezetőseit,

hogy *engedélyezzen nekünk éven-ként két saboszt, hogy annak ösz-szes adományai a mi egyesületünk megalapozását szolgálják. Meg va-gyok győződve róla, hogy hitközsé-geinkben ilyen kérelem megéítésre és visszhangra talál. — Taub Mór (Nógrádkálló).*

A jaffai szefard rabbi, Ben-zion Usiel, valamint Rabbi Méir Berlin Amerikát utazzák be és ez alkalommal megjelentek külön ki-hallgatáson Coolidge köztársasági elnöknel. Ben Usiel, aki jellegze-tes szefard öltözetben, turbánosan járult az elnök elé, héber beszédet mondott, amelyet Schwefel rabbi angolra fordított. Az elnök rokon-szenvét fejezte ki a zsidóság ügyei iránt.

Repülőgépen Palesztinába. Jövő hónapban a brit országos repülőgéppark egy egysége több turistával Palesztinába repül. Ez lesz az első palesztinai turista ki-rándulás repülőgépen. Az utiköltség és az ott-tartózkodás 20 millióba kerül.

Zsidó leány kormánytána-csossága. Rosenheim Káte kisasz-szony, aki 1919 óta a porosz bel-tügyminisztériumban politikai titkár volt, ki lett nevezve kormánytána-csossnak. A kisaszsony felelősség-teljes állásában pompásan bevált és ennek köszönhető gyors karrierjét.

Schwarzbarth egyik tanu-ja meghalt. A multkor lezajlott Schwarzbarth pörnek, amely tudva-levőleg az ukránai pogrom-vezért: Petljurát lelövő Schwarzbarth fel-mentésével végződött, egyik megin-dító jelenete volt Wladimir Tiomkin vallomása. A tolsevisták elől me-nekül s Párizsba letelepedett zsidók vezértérfia Tiomkin és ilyen minő-ségben megjelent a bíróság előtt, hol betegen és szilárd hangon kijelentette: „a sir szélén állok, nincs mit várnom az emberektől és így tehát kizárólag lelkiismeretem sza-vára hallgatva állítom, hogy a sok száz zsidó kiont-t vére mind Petlj-jura lelken száradt”. Aki ezt a kijelentést tette, december 27-én el-hunyt Párizsban. A Párizsban mű-ködő összes keleti zsidó intézmé-nyek képviselői kísérték utolsó útjára.

SIRKÖVER
a legolcsóbb árban kaphatók

מבנות

Adler J. SIRKÓRAKTÁRÁBAN
BUDAPEST, KÁROLY-KÖRUT 7. SZAM.
Szombat és ünnepnap zárva.

— Az új „Somré-Sabosz“ templom. Méltán megérdemelt ünneplésben volt részük elmúlt csütörtökön este Gábor Vilmos és Arvai Arnold közismert fővárosi ékszerészeknek a „S. S.“ templomban. Nevezettek ugyanis a tulajdonukat képező Rákóczi-ut 64. sz. alatti házban helyiséget adományoztak az egyleti templom céljára. Ez lehetővé tette, hogy a zsidó értelemben vett) Rákóczi-uti pusztában egy kis orthodox oázis létesült Paneth Izsák egyleti rabbi nagyszabású beszédében rámutatott arra, hogy „a mai böjt és gyásznapi kötelességünk tette megvizsgálja, nem-e járultunk magunk bűnös mulasztásával hozzá az erdélyi gazdaság eseményekhez, nem adtunk-e okot ellenségünknek e kijelentésre: „hogy lehet minket templom és kegyeszek gyalázásával vádolni, ha a zsidók nem viselkednek kellő tisztelettel saját templomaik és szentély felszereléseik iránt! Ha felelősségteljes a szunynyadó lelkiismeretet, hogy minden téren a javulás útjait kövessük, nem volt a mai böjt hiábavaló s a böjt után joggal ünnepelhetünk“. — Ezután a nagyszámú előkelő közönség a dusan terített asztalokhoz ült, ahol Grosz J. József budai rabbi, Fischer Vilmos rabbi, dr. Rosenberg ügyv. elnök és Szenes Manó ellenőr méltatták az est jelentőségét. Sebők Albert egy művészi kivitelű „nértómid“-ot adományozott megb. R. Dóvid Goldstein z. c. l. emlékére. A szép estély sikere főleg Süss Sámuel t. elnök, Kiss Márton és Mendelovits Farkas templomi előjárók, Berger Bernát pénztárnok és Fried Márton gondnok tevékenységének köszönhető. — Reméljük, hogy a templom lelkes rabbijának és agilis vezetőségének sikerülni fog a pesti orthodoxia eme előretolt állását kiépíteni és megerősíteni.

— Vendégszónoklatok. Vasárnap este főt. Seidl Benjámint galántai főrabbi, a budapesti orth. ifjúság felkérésére a Tiferesz Bachurim helyiségében nagyszabású derótot mondott. A helyiséget zsu-folóság megtöltött ifjúság és vendégszónok élénk tetszése közepette fejtegette a főrabbi az orthodox fiatalság problémáit és az ifjúságot szorgalmas tórtanulásra buzdította. — Putnokról jéjenti tudósítónk: „Az elmúlt szombaton illusztris vendége volt hitközségünknek, főt. Fürst Leó csúzi főrabbi személyében. Főrabbinak és hitközségünk felkérésére a vendég a templomban magasröptű szónoklatot tartott.“

A budapesti Tiferesz Bachurim e heti programja: A Központi Egyesület I. számú termében szombaton d. e. 11.30 órakor מוספת שבת Heiden Géza, d. u. 3.15 órakor שבת הלי שבת Kollmann Manó, utána סעודה שלוש. Minden este 8 órakor חובת הלבבות és מוספת שבת Pfeffer Mór ur. — II. sz. teremben szombat d. e. 11.30 és csütörtök este 8 órakor מוספת שבת Dr. Deutsch Adolf igazgató ur. Vasárnap este 8 órakor ארית הלל ברית, Paneth Izsák rabbi ur, hétfő este 8 órakor heti szidra és kedd este 8 órakor מוספת שבת ורליים Rosenbergs Izsák ur. Szerda este 8 órakor קישע Herzog Lipót ur, csütörtök este 10 órakor חורשי, tartja Duschinsky Márkus ur. utána chacojsz ima. Péntek este מוספת שבת előadás, tartja főtitiztelendő Sussmann Viktor rabbi ur. Minden reggel 6.30 órakor מוספת שבת Blau Lipót ur, reggeli ima hétköznapon 7 órakor, szombaton 8 órakor kezdődik. A Központi Egyesület helyiségei hétköznap 7—10-ig, szombaton és vasárnap egész nap nyitva vannak, ahol az egyesület könyvtára és az összes bel- és külföldi zsidó irányu hetilapok az ifjúság rendelkezésére állanak. — A IX. kerületi Tiferesz Bachurim

Leltár előtt

mélyen leszállított árak az olcsóságáról előnyösen ismert

Spitz Hermann

selyem-, szövet-, mosóárak áruházában

Budapest, VII.

ERZSÉBET-KÖRUT 34.

(Saját ház.)

Szombaton zárva.

ZSOLDOS magántanfolyam

VII., Dohány-u. 84. — Telefon: J. 424-47

Előkészít középiskolai magánvizsgálatra.

(Tompá-u. 34. fszt.) *fitókegyesület* ben vasárnap d. u. 2 órakor חשיע, kedd este 8 órakor חומש, csüt. est 8 órakor heti szidra ismertetése Eckstein Wolf ur. Hétfő este 8 órakor מוספת שבת és szerda este 8 órakor מוספת שבת, héber írás és nyelvtan, Paneth Izsák rabbi ur. A helyiség minden este 7—10 ig, vasárnap 2—10-ig nyitva van. — A budapesti ifjúság figyelmét ezuttal felhívjuk előadásaink pontos látogatására. Előadásainkon vendégeket szívesen látunk.

— Pélidas áldozatkészség. A nyilvánosság elé kívánkozik az a példás áldozatkészség, amely Sarkadi László, a sarkadi orth. hitközség nagyrabecsült elnökének nemes zsidó szívéből tesz tanuságot. Majd minden esztendőben becses és értékes ajándékokkal lepi meg hitközségét és templomát: egy új „Meglát“ adott a hitközségnek, majd egy rendkívül szép értékes „porajcheszt“, tavaly 10 férfi- és 12 női ülést ajándékozott és az idén saboszchanukakor egy gyönyörű szép és nagyon értékes kidüsz-serleggel lepte meg hitközségét. Grosz Manó főrabbi keresetlen meleg szavakban tolmácsolta az elnöknek a hitközségi tagok köszönetét, valamint ragaszkodásukat szeretett elnökük iránt. Végül az I-ten áldását kérte a nemes és kiváló férfira.

— Béke a palesztinai zsidóságban(?). Dr. Pinchas Kohn, az Aguda elnöke, hosszabb időt töltött Palesztinában. Utjáról most Bécsben előadást tartott. Elmondotta, hogy a palesztinai orthodoxia, valamint a Vaad Leumi (nemzeti tanács) közötti béke helyreállítása volt főfőrekevése s azt hiszi, hogy ez a béke nem sokára létrejön. Dr. Kohn tárgyalt az arab vezetőkkel, akik most már nem ellenzik a zsidók bevándorlását, mert látják, mennyi hasznot hoz az arab lakosságnak is, de azt kívánják inkább, hogy a zsidók a városokba telepedjenek, a falukat hagyják meg az araboknak. (Ez a kívánság is azt mutatja, hogy a nagybirtokos effendik saját érdekeit féltik és az arab parasztot szeretnék a régi rabszolgaságban tartani.) Még elintézendő kérdés az a vizsály, amely a Rabbi Chajim Sonnenfeld által vezetett Vaad Hoir Hoaskenazi és a geri rebbe hibeiből alakult „Adasz Jiszroel Hacharodisz“ között tört ki.

— Szijüm-ünnepély Miskolcon. Chanukakor Brochojsz-ra sikerült szijüm ünnepélyt rendeztek Miskolc felső városrészén lakók, a Grünberger-Tannenbaum féle imaházban csoportosult talmudtanuló hitközségi tagok. A lelkes hangulatban lefolyt ünnepélyen megjelent Neufeld Simon rabbi is, kinek gyönyörű szép divré tojreja kezdte meg az ünnepi vacsora beszéd-sorozatát. Utána beszélt Tannenbaum Gyula, az imaegyesület megalapítója és vezetője, ki egyszerűen a traktatus előadója is volt. Beszélték még Tannenbaum A., Grossmann S., Horovitz R., Kohn M., Herczeg D., és még többen, kik a tanulásban részt vettek.

— Makói hírek. A híres régi makói Gaon, a „Jeriojsz Slojmoj“ szerzőjének Jahrzeitja alkalmából a makói Saszchevra az egész Talmudot ünnepélyes szijüm keretében befejezte. Egyben ismét kiosztották az egyes meszachlőkat a tagok közötti tanulásra. A lakomán R. Mojse Vorhand főrabbi és a vendégül ott-tartózkodó ujfahértói főrabbi méltatták a Gaon hervadhatatlan érdemeit.

— Rosenberg Saul ujfahértói főrabbi, unokahuga, Lichtenstein Sárka makói urleánynak esketésére Makón tartózkodott, ahol szombaton a hitközségi előjáróság felkérésére másfél óráig gyönyörködtette a hiveket gyönyörű és tartalmas vendégszónoklatával.

— Két testvér halála egy szószéken. Ulmban 1915 ben a szószéken hirtelen elhunyt dr. Strassburger hitszónok. Utódja testvére lett, aki a múlt héten egy ifjúsági i-tentisztelet alkalmával ugyanilyen körülmények között lelta halálát.

— Mivel szolgálják a Népegészség ügyét? Nagybetűvel irtuk, mert egy ilyen című folyóiratról van szó. Ott jelent meg egy cikk „a fejek összehasonlító patológiájáról“. E megnyilatkozásban nem kisebb világrengető igazságot olvasunk, mint hogy a zsidót jellemzi: „az önszeméllyel való folyamatos foglalkozás, a szivtelenség mások szenvedése iránt, a kegyetlenség, a betegségtől való félelem“. Hát ami a kegyetlenséget illeti, az egyszerűen neveléses ostobaság. Az önszeméllyel való foglalkozásra pedig legjobb példák a kitűnő pozíciók felé törgető fajvédők. A betegségtől való félelem pedig a kulturának egyik

igen hasznos megnyilatkozása, amely az orvostudománynak nagy lendületet adott. — Mindezek után azt hisszük, hogy ilyen maszlagolásokkal a „Népegészség“ ügyének talán igen, de a népegészség ügyének semmiféle szolgálatot nem tesznek.

— Szegény árva leány részére, kinek özvegy egyedülálló anyja nem képes a menyasszonynak a legszükségesebbet előteremteni, ezután fordul a jószívű hitestvérekhez, A legkisebb adományt is készséggel továbbítjuk „Nagy micvó“ jeligen.

— Kérelem! Lapunk kiadóhivatala felkéri mindazon olvasóinkat, akik a december 16-i 48/49. számú „Zsidó Ujság“-ot nélkülözhetik, szíveskedjenek azt nekünk visszaküldeni, mivel ezen számunk teljesen kifogyott.

Családi hírek.

Waller Szerénkét eljegyezte Auspitz Ignác Bodrogkereszturból. (Minden külön értesítés helyett.)

Gelbstein Malvinka (Zenta-Szolnok) Engel Izidor (Makó) jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

Fränkl Sándor részvénytitársági diszponens, Sussmann Szofer, a Saszchevra volt híres rabbi unokája eljegyezte Ernst Elzát (Budapest).

Deutsch Ilonkát, a megboldogult világhírű gaon, Deutsch I. balassagyarmati főrabbi leányát, eljegyezte Löwy Elemér Putnokról.

Nyilt-tér.

Szívöböl gratuláljuk jesivánk kiválóságát, a nagyludásu Grünwald Sámuel, a jore-i főrabbi fiát és a megb. huszti cadik unokáját a szilágysomlyói főrabbi leányával való eljegyzése alkalmából.

Ungvár, 5688. Chanuka 8. napján. Az összes jesivanövendékek nevében:

Chananja J. L. Berger,
S. I. Weiser,
God Strausz,
Zwi Schwarz,
jesivai gondnokok.

Szerkesztői üzenetek

Téglás. New-Yorkban nincs sem főrabbi, sem grand-rabbin, sem chiefrabbi. Ott vagy 40 önálló hitközség külön-külön választ magának egy egy rabbit. A kérdezett dr. H. K. címével tehát pontosabb megjelölés nélkül nem szolgálhatunk. — Tét.: Köszönjük nagybecsű levelét, amely azonban a múlt héten lapzárta után érkezett és így nem állt módunkban a cikket leközzölni, csupán a temetésre vonatkozó részt. — *Kun-szentmiklós*: Tudunkkal semmiféle szlichesz-cédula nem került kiadásra. — *S. A. Ujhely*: Érdeklődünk a rabbinátusnál. Itt nem tudnak róla, hogy füstölhalgyári elkészítésénél zsira-tekót és *Ost-see hering*-nél borecetet használnának. Mindenesetre felhívjuk ezen helyen az illetékeseket az ön aggályaira. (A mádi gaon egy évvel ezelőtt nyilvánított lapunkban hasonló aggályokat a *sardiniánál*. Mások szerint azonban csak régebbi időkben volt e „chassas“-nak alapja, ma nem.) — *S. B. Nagyvárad*: Sorra kerül. — *Balatonboglár*: A chanukai számunk dec. 16-án jelent meg. Azezt követő lapunk december 30-i keletű, tehát akkor semmi sem hiányzik önnök. — *Veszprém*: Sorra kerül.

Kundmachung.

Wirkungsvolle דרשה in deutscher Sprache für jede erdenkliche Gelegenheit wie Z. B. BARMIZVE, CHASSENE u. s. w. Gast u. Antrittsreden verfertigt zu mässigen Preise, unter strenger Diskretion. Honorar von 5 P. aufwärts, 50 H. Porto rekomandirt im voraus erbeten RABBINER ISRAEL BRAUN vorher in Halle (Deutschland) Budapest, Szövetség ucca 43.

Orth. kóser vendéglő Szegeden.

Tejes és husos hideg és meleg ételek állandóan kaphatók. Kizárólag makói vágást használók. — Referenciákat a makói orth. rabbinátus nyújt. — BLAU IZSÁKNÉ (Makóról) Szeged. Somogyi-utca 20 sz.

Purimspielek,

magyar nyelvűek, vidámak és komolyak kaphatók. Mannheim Mór, Debrecen, Kossuth-utca 45.

Rabénii Gersojm

Iria: Lehmann M.

— Regény — Fordította: Rosner Éliás

9. (Folytatás)

— Igazad van — szölt a császár mérgesen. — Te pedig Gersojm mond meg azonnal, hogy kell a trónt megmérni, anélkül, hogy széjjel kellessen szedni.

— Nem tudom! — felelte a rabbi.

— Nem tudod? — rivalt rá a császár. — Te, aki mindent tudsz, éppen ezt nem tudnád. Parancsolom, hogy rögtön mond meg.

— Amit nem tudok, azt senki parancsára sem mondhatom meg — felelt a Rabbi.

— Mit?! dacolni mersz velem? Ugy hallgasd meg, amit mondok: Mindaddig nem kapsz jutalmat, míg nem sikerül a trónt megmérni. És, ha kiderül, hogy tényleg hiányzik az ezüsből, úgy meg fogsz halni egy gonosztevő halálával. Megértted? Most elmehetsz!

R. Gersojm leverten ment haza, a császár pedig összehívta Konstantinápoly összes kézműveseit és megparancsolta nekik, hogy szerkesszenek olyan mérleget, amellyel a trónt meg lehet mérni. A művészek éjjel, nappal tervezgettek és építgettek. János pedig a mérleg elkészítője számára nagy jutalmat tűzött ki.

De minden okoskodás kárba veszett és minden terv összeomlott, a mérleget senki sem tudta elkészíteni.

VIII.

A LOPÁS.

Theodora hercegnő ezalatt a császár szobájában ült és várta a császárt, hogy megtudja tőle, milyen jutalomban részesült az ő életmentője. A császár sötét arccal lépett a terembe és amikor a hercegnőt megpillantotta, még jobban elkomorodott. A hercegnő élő figyelmzettetője volt R. Gersojm érdemeinek, melyek már másodszor maradtak jutalmazatlanul.

— Te bizonyára azt akard megtudni — szölt a császár a hercegnőhöz, — hogy milyen jutalmat kapott Gersojm. Nos, én magamhoz

akartam emelni, de a konok zsidó nem akar lemondani hitéről.

— És így hát milyen más jutalmat szánt neki felség?

— A halált! — kiáltott fel mérgesen a császár — eleget lopott a gazember. Nem is meri megmondani, hogy kell lemérni a trónt.

Amint a hercegnő meghallotta e szavakat, keservesen sirni kezdett.

— Óh! — kiáltott fel zokogva — hát ez legyen jutalma egy embernek, kinek én az életemet köszönhetem. És aki a császárnak a leggyönyörűbb remekművet készítette? Óh, ezt a szégyent én nem élem tul.

— Csillapodj gyermekem — mondta a császár zavarban — ennyire nem jut a dolog, hiszen elvégre birtokában van a gyűrű, mely a legrosszabbtól is mindenkor megmenti.

Es aztán elmesélte a hercegnőnek, hogy történt a dolog és megnyugtatta, hogy majd megfogja ő jutalmazni a Rabbit, ha nem is most, majd egy idő múlva.

Amint R. Gersojm hazaérkezett és elbeszélte a történeteket, Debora nagyon elszomorodott, Melitta pedig megveté szívében éhhetetlen férjét, ki már másodszor szalasztotta el a kedvező alkalmat, hogy egy csapásra gazdag lehessen. Nem tudta neki azt megbocsájtani. Majd gondolt egy nagyot és elhatározta, magában, hogy ő Mihályé lesz és előre kéjelgett abban, milyen más lesz akkor a helyzete.

Sok haszontalan kísérletezés után János Athénból híres aranyművest hozatott és ez elvállalta hogy elkészíti a kívánt mérleget. János előre örült, de folyton az járt eszében, csak ne volna a zsidónak a császár gyűrűje, mert az minden esetre megmenti a haláltól. Rögtön magához hívatta Mihályt és megkérdezte tőle, hogy sikerült-e neki a zsidó-asszonyt elcsábítani. János örömmel mesélte, hogy a zsidó ugyanis el fog pusztulni, mert Basilikus az athéni művész már építi a mérleget

és az már egyet jelent a zsidó halálával, csak az a baj, hogy ő a császártól oly gyűrűt kapott, amely biztosítja neki a császár kegyelmét.

— Na, én megszerzem azt a gyűrűt — mondá Mihály — mert Melitta meg tesz mindent, amire kérem és ha kell, úgy ellopja nekem azt a gyűrűt is. És még aznap este a találkájukon azt mondja Mihály Melittának:

— Melitta! a dolgunk jól megy, nemsokára célhoz érünk. Basilikus már csinálja a mérleget és pusztulni fog az, aki még egyesülésünk útjába áll.

— Igen, — szölt Melitta — de van ám neki egy gyűrűje, amely mindenkor megmenti.; hallod, ezt a gyűrűt meg kell szerezniünk, el fogom tőle lopni egy alkalommal.

Amint R. Gersojm másnap ebédhez ült, előbb, szokás szerint, kezét megmosta kenyérhez, eközben a mosdóra tette a gyűrűjét és amint Melitta észre vette a gyűrűt, hamar magához vette. Az ebédet szótlanul fogyasztották el, mert közben bejött Debora és ő nagyon levert volt. Őt még más gondok is foglalkoztatták, feltűnt neki Melitta mindennapos kimenője, de nem szölt semmit, aminthogy eddig sem szölt.

R. Gersojm csak este vette észre, hogy hiányzik a gyűrű, megkérdezte feleségeit, de egyik sem akart róla tudni. A Rabbi nagyon megijedt, ismerte ellenségei fondorkodását, tudta, hogy el akarják pusztítani, a császár gyűrűje megvédte volna, most azonban elveszett.

Tüvé tették az egész házat, de a gyűrűt nem találták, mert akkor már a csalfa asszony átadta Mihálynak, az pedig Jánosnak. Még soká keresték a gyűrűt, hasztalan. A kereséstől elfáradtan mondá a Rabbi:

— A gyűrűt valaki ellopta, csak hogy ki lopta volna el? Idegen nem volt a házban.

Az öreg cseléd sirni kezdett, mert félt, hogy őt fogják gyanúsítani. R. Gersojm vigasztalta, de Melitta ragaszkodott ahhoz, hogy megmozdítják, persze nem találtak nála semmit. Debora most bátorságot vett magának és szóba hozta azt, ami oly régen nyomja a szívét.

(Folytatása következik.)

PALYAZATOK

Minden szó egyszeri beiktatása 16. vastagon szedett betűkből 32 fillér. Pályázatok felvételnek: Sip ucca 10. — Hirdetések díja előre fizetendő. —

Alulírott előjáróság **עש-עג-הז** házfi — állás betöltésére ezennel pályázatot hirdet. Pályázhatnak kifogástalan valláskerölcsü, magyarul írni-olvasni tudó, legfeljebb 40 év körüli, lehetőleg kis családú magyar állampolgárok, kik ezen körülményeket megfelelően igazolni tudják. Az állás a szokásos egyházi teendőkhöz kivül a rituális fürdő (mikvó) körüli teendők ellátásával és a gabella-jegek díjtalan kezelésével van egybekötve. Javadalmazás: természetbeni lakás, világítás, a szokásos mellékjövdelemek és megegyezés szerinti fizetés. Az

állás Rojschojdes-Niszan-kor, 1928 március 22 én feltétlenül elfoglalható. Pályázati határidő 1928. január 23. Sajtókezüleg irt pályázatok **Ornstein Lajos** kultuszgondnokhoz címzendők és nyugtandók be. — Hajdunánás, 1927. december 29-én.

A hajdunánási aut. orth. izr. hitközség előjárósága. **Rosenberg H. Dezső** elnök, **Ornstein Lajos** kultur-gondnok.

Verlässlicher
Weizen

zu haben bei

Weiner Hermann,
Jászkarajenő.

Figyelem!

Csokoládédesszertek és teasütemények, keksz-, kétszersült és piskótagyártmányok,

a budapesti orth. Rabbiság felügyelete alatt,

KÉRJEN
ÁRJEGYZÉKET!

WEISZ MÓR KÉTSZERSÜLT ÉS
TEASÜTEMÉNY GYÁR

BUDAPEST, VII., DOB-UTCA 22.

TELEFON: J. 423-65.

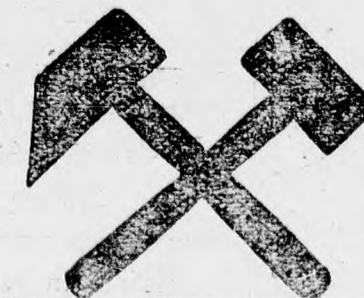
I-a porosz szenet, kokszoft és tűzifát
plombázott zsákokban, még aznap házhoz szállítok.

Tessék telefonon **J. 464-81** felhívni

STEINMETZ MANÓ

porosz szén, tűzifa és kokszereskedése

Nagybani raktár:
Iózséfvárosi
pályaudvar.

Városi iroda és
kicsinybeni eladás:

Klauszál-u. 20.

(Saját ház)

Mai árak:

I-a porosz szén
100 kg. **7.80**

I-a porosz koks
100 kg. **8.80**

I-a wieni koks
100 kg. **8.60**

I-a száraz aprított
tűzifa 100kg. **5.80**

Puhafa (alágyujtás-
hoz) kötegenként
..... **1.20**

házhoz szállítva, lakásba vagy pincéte lehordással együtt.

ארטה. כשר
VENUS

ÉTELZSIR

SNYDERS győri orth. főrabbi
ur hechsereuel ellátva

VENUS ÉTELOLAJ

kiváló minőségben minden
szer, csemege- és élelmiszer
üzletben kapható. — Gyártja:

Olajművek r.-t.

Kohn Adolf és Társa

Győr—Budapest,

Zoltán-utca 18. —

Telefon: 8—22.

Képviselet:

Sussmann Lipót és Tsa

Telefon: „Ujpest” 161.

ארטה. כשר

Wesilla mosás a legtakarékosabb

Hirdetéseikért és pályázatokért orthodox szempontból a szerkesztőség nem vállal felelősséget.

Apró hirdetések

Hirdetési díjszabás: minden szó egyszeri beiktatása 13, vastagon szedett betűkből 26 fillér. Apróhirdetések felvétele: VII., Sip ucca 10. — Jelígs levelek kettős borítékban, válaszbélyeggel ugyanoda intézendők. — Apróhirdetések csak a díj előzetes lefizetése mellett közölhetők.

Házasság

TIZENKILENC éve közvetít házasságot Nagy Jenő, Rákóczi-ut 57/b. — Telefon (cégnélküli levelezés.)

OHNE ihr Verschulden geschiedene Frau, 38 Jahre alt, ohne Familie u. Vermögen, aus bester orthod. Familie sucht sich zu verhehelichen mit einem Witwer mit 2—3 Kindern auch am Lande. Näheres bei der Redaktion dieses Blattes unter „Gute Mutter“.

FÉRJHEZ adnám leányrokonomat 40—50 éves intelligens kereskedőhöz, akinek oly üzletet rendezek be vidéken, amely biztos existenciát biztosít. Megkereséseket »Gabona« jelígre e lap kiadója továbbít.

FIATALEMBER, 25 éves volt böcher, kiténő familiából való, be-nősülne. Jelíge »Órás.«

KERESEK szép leányomnak egy jó böchert, 2400 pengő hozomány, 1 szoba butor és 3 évi teljes ellátással. Ha jó hangja van és hajladó tanulni, biztosítok egy oly állást, amely a legjobbak közé tartozik. »Szerencse« jelíge.

NAGYON SZÉP, fiatal, intelligens leány részére megfelelő parthiet keresünk. A fiatalember feltétlenül vallásos, intelligens és jó családból való legyen, biztos pozícióval, vagy valamely szakma bírásával. Hozomány 40.000 cseh korona. Csakis részletes, komoly ajánlatok lesznek figyelembe véve, melyek „Előkelő rabbicsalád“ jelígre e lap kiadója kéretnek.

Állást nyer.

VALLÁSOS TANONC, jó családból, szombaton zárva tartott rőfös üzletbe azonnal felvétetik. Weiner Jenő, Jászkarajenő.

SZOMBATOT tartó ügyes szedőnyomót fizetési igények megjelölése mellett felvesz Berger Ernő, Vác.

SZOMBATOT tartani akaró szak-képzett szedőgépmester, ki a gyorssajtó kezelésében is elsőrendű, azonnali állást nyerhet Rubinstein Sándor könyvnyomdájában, Törökszentmiklóson.

KERESEK mielőbbi belépésre fűszer-gyarmatáru engros és detailhoz ügyes, megbízható komoly segédek. Szombaton zárva. Mandel Mór Vásárosnamény.

GYERMEKHEZ értő, megbízható nőt keresek. Háztartáshoz értő előnyben. Kimerítő ajánlatot kér: Laufer, Salgótarján.

Állást keres

ORTH. ÁRVA LEÁNY elmenne gyermek mellé. Kohn Margit, Dob ucca 27. szám, fszt. 5. Ugyanott házivarrónő ajánlkozik.

KÖNYVELŐ, elsőrangú levelező, 22 éves, teljesen megbízható, terményszakmában jártas, állást keres. Szükség esetén 1—2 gyermek héber tanítását is vállalja. Jelíge: »Szombattartó«.

ORTH. rabbinövendék, ki könyvelésben, német levelezésben jártas, állást keres szigorú orth. helyen. Lövyiné, Krausz M.-nek, Miskolc, Zárda-u. 4.

Különféle

25 ÉV óta fennálló cipészület biztos megélhetésű, gépekkel és minden berendezéssel elbetegség miatt eladó. Cim: adóban.

FIATALASSZONY fehér, nemű és felsőruhavarrást vállal. Cim: VI, Szondy-utca 45. földszint 6.

WEISZ GYULA cipész VIII, Szentkirályi-utca 4. I. em. 2 éve beteg, munkaképtelen, ennek folytán éheznek. fagyoskodik családjával együtt. Segélyt kér leg-
alább fűtésre meg kenyérre.

Kóser-szappant

csak az egyetlen szombatot tartó „HUNGÁRIA“ szappangyárnál vegyünk, megbízható, kiváló minőségben.

Megrendeléseket kérünk:

HUNGÁRIA
VEGYÉSZETI GYÁR
Budapest.

Iroda: VIII., Vay Ádám-u. 8.

Balassagyarmaton 32 éve fennálló orth. מצות-

sütődénk

elvallalja a pászka-sütést a budapesti aut. orth. Központi Iroda által készült lisztből, hitközségnek, ugyszintén magánosoknak. Ajánlattal szívesen szolgál.

Schwarz és Rübner

Fenákel Jónás

zsir és baromfi kereskedése az orth. rabbiság felügyelete alatt — Naponta friss áru házhozszállítás. — Budapest, VII., Kazinczy-ucca 52—54. sz. — Telefon-hívó: J. 334—76.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:

GROSZBERG JENŐ.

Hoffmann és Társa könyvnyomda
Budapest, VI., Próféta ucca 7.

יידישע צייטונג

מ"ב

ZSIDÓ UJSÁG

A magyar orth. zsidóság hetilapja.

Megjelenik hetenkint egyszer.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VII., SIP-UTCA 10.
TELEFON: József 425—90.

ALAPITOTTA:
GROSZBERG LIPÓT ז"ל

ELOFIZETESI DÍJ: 1 EVRE P 20.—
P 10.—
KÜLFÖLDRE : 1 : P 22.—
Postascheckekontó-szám: 50791.

Az ungvári orthodox főrabbi halála

— Tudósítás a 4. oldalon. —

Ujabb pogrom Kischinewben

Bukarest, jan. 12 (A „Zs. U.“ tudósítójától.) Hétfő este Kischinewben, Bessarabia fővárosában véres tüntetések folytak a zsidó lakosság ellen.

Diákcsoportok megro-

hanták a zsidó járókelőket és azokat véresre verték.

Ugyanez volt a sorsuk a pályaudvaron megérkező zsidóknak

is. Több zsidó sebesülést szenvedtek a mentők a kórházba szállítani. A diákok a velük szembeszálló rendőrökre lőttek és közülük néhányat megsebesítettek.

Erkölcsei szempontok a numerusz klauzusznál

Nem politikai, nem is speciálisan orthodox szempontból, hanem kizárólag erkölcsi és általános zsidó szempontból érdekel bennünket a képviselőház közoktatási bizottságának ülése, amelyen a numerusz klauzusz módosításáról szóló törvényjavaslatot tárgyalták. Erkölcsi szempontból örömdetes, hogy végre a kormány is bevallja, hogy a numerusz klauzusz törvénye a zsidóság ellen irányult. Az 1920: XXV. tc. ugyan nem szól a „zsidóságról“, csak „nemzetiségekről“ és „fajokról“ és azok között kontingentálja az egyetemi hallgatók számarányát, de valójában a helyzet úgy alakult, hogy az elmúlt hét esztendő alatt a Magyarország területén élő nemzetiségek sorából egyetlen panaszhang sem hallatszott; egy román, tót, német szülő sem panaszkodott eddig, hogy fiát nem vették fel nemzetisége miatt az egyetemre. Így alapította ezt meg Rassay Károly nagy ellenzéki beszédében. Csak a zsidóság panaszkodott, a numerusz klauzusz miatt és tiltakozott az ellen, hogy jogfosztási szádekkel felekezeti voltát faji és nemzetiségi alapra helyezték. S bár ez így volt,

mégis, ha Magyarország kormányfőirai megjelentek Genfben, a meghatározottabban jelentették ki mindig, hogy szó sincs arról, mintha a törvény csak a zsidóság ellen irányulna. Mi tudtuk, hogy ez nincs így, de külföldi államférfiaink helytelen beállítást kellett mégis elfogadnunk.

Most végre az illetékes miniszter is kijelentette, hogy a numerusz klauzusz törvénye a zsidóságot másodrangú polgári réteggé fokozta le és ezért is szükséges módosítani a törvényjavaslatot.

Tudjuk, hogy a módosítás a Népszövegségénél Magyarország ellen angol részről benyújtott petíciónak az eredménye. A magyar zsidóság tiltakozott mindennemű külső beavatkozás ellen. Nem mintha nem ismerné el bármilyen erkölcsi testületnek jogát, hogy bárhol fellépő jogtalanság ellen tiltakozzék. Hanem azért, mert tudta, hogy ilyen külföldi beavatkozás eredménye rendszeren egy hipokrizis. Példa erre Románia. Fél-század óta, a berlini kongresszus óta, külföldi nyomás alatt minden alkalommal csak »az idegenek« ellen hoz megszorító rendelkezéseket,

sohasem kimondottan a zsidók ellen — de a benszüllött zsidókat is idegeneknek minősíti.

Külföldi intervencióra a kormány azután végre mégis elhatározta a módosítást. Mennyivel szebb, mennyivel nemesebb lett volna, ha a módosítást az ország zsidósága vihathatta volna ki. De mert a külföld vitta ki, lett belőle egy „romániai“ módszerű törvényjavaslat. A miniszter kijelenti, hogy az új törvény a zsidóságnak mumerikus előnyt nem ad, csak eltörli a nemzetiségi selekcióit és helyette behoz egyéb megszorításokat.

Az ilyen ürügy alatt történő numerusz klauzusz módosítás talán még kezesebb egyeztethető össze az etnikával, mint a régi törvényjavaslat.

Erkölcsei szempontunk és zsidó önértékünk tekintetében tehát a numerusz klauzusz módosítása semmiféle tekintetben nem megnyugtató.

Csak azt nem tudjuk, miért nem hoznak oly törvényt, mely szerint — felekezeti és osztálykülönbség nélkül — mindenkit felvesznek az egyetemre a miniszter engedélyével?